

ΞΕΝΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ JEAN-JOSÉ FRAPPA

ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ

Ε τούς άγκώνες στηρηγμένους στο τραπέζι και με τo κεφάλι ανάμεσα στα χέρια του, ο διοικητής μας συνταγματάρχης Μπωβαί κάθησε άμώλητος στη συντροφιά μας... Δέν τολμήσαμε να διακόψουμε τη συλλογή του. Έξανα μόνον νόημα στον ύπρητέ μου να πλησιάσει και τού έπλα να μάς φέρη τo φαί...

Ήμαστε τέσσερες δλοι-δλοι γύρω στο τραπέζι: 'Ο συνταγματάρχης μας, περίπου σαρανταπεντάρης, μά πού φαινόταν πολύ νεώτερος, τύπος άξιοματιώχου, εύφρέστατος, με γερή στρατιωτική και έγκυκλοπαιδική μόρφωση, παλληκάρη μέχρι τρέλλας, ψυχρή άνοιχτή, σωστό έιδωλο λατρείας άπ' τούς άνδρες και τούς άξιοματιώχους τού συντάγματός του... Οί άλλοι συνταγματάρχες ήσαν ο τραυματάρχης Μπρεζώ, ο γιατρός τού συντάγματος Μορλιέ και εγώ...

Το συντάγμα μας την εποχή αυτή, Μάρτιος τού 1917, κρατούσε τόν τομέα Σαιν Μισέλ, άπ' τούς πού έπιανόντους τού μετόπου...

Είχα ξετροπώσει έναν παλιό μύλο, σχεδόν έρειπιο άπ' τo κανόνι-δι, και έγκατασταθήκαμε εκεί και οι τέσσερες. Κοιμώμασταν στο ύσγειο, αλλά τo γκαρφία μας τo είχαμε στο δωμάτιο πού τρώγαμε, τo μόνο κατοικήσιμο τού δεύτερου πάτωμα τού μύλου.

Είχε χιονίσει για καλά κι' έτσι τή νύχτα εκείνη, τήν κατάσταση άπ' τo παχύ στρώμα τού χιονιού, ο άέρας είχε καμάρει τελείως... Τo πυροβολικό είχε πάψει άπό ώρα και ή λάμψη τού χιονιού έμπόδιζε τούς Γερμανούς να μάς κάνουν κανένα αφηνιάσιμο, γιατί θά τούς βλέπαμε άπό μακριά και θά τούς φερίζαμε με τa πολυβόλα...

Όλα λοιπόν έδειχναν πώς τή βραδεία αυτή θάγαμε άπόλυτη ήσυχία... Άνακουφισμένοι γιατί θά ήσυχάζαν για μία νυχτιά τουλάχιστον τά έρεθισμένα άπ' τo άδιάκοπο ξενύχι και τίς δλοήμερες μάχες νεύρα μας, ριχθήκαμε με όρεξη στο φαί... Βλεπόντάς μας όμως άμύλητους ο διοικητής μας, άρχισε να μάς μιλάη, ενώ ένα θλιβερό χαμόγελο άνθιζε στα όμορφα λεπτά του χείλη:

—Με συγχωρείτε, κύριοι, μάς είπε, γιατί ή κακοκερία μου σάς επηρέασε... Δέν έχω τίποτα, μά σήμερα, βλέπετε, 7 Μαρτίου, κλείνουν 5 χρόνια άπό τήν ήμέρα πουχασα τή γυναίκα μου, τή γλυκιά μου Λιλή... Σας έχω πει κι' άλλοτε ότι ξεψυχώντας στα χέρια μου, μουδωσε τήν ύποσχεσι πώς δέν θά μ' άφήση καθόλου και πώς ή ψυχή της θά με παρακολουθή παντού και πάντοτε. Όταν ο πόλεμος άναψε, με τήν άπελπισία στην καρδιά μου για τόν χαμό της, ζήτησα πολλές φορές να σκοτωθώ... Έπειτα σάν τυφλός μέσα στο πανδαμόσιο τής φωτιάς, έλπίζοντας να με βρη καμιά σφαίρα και μένα, μά ούτε γκατσουινά δέν μάτωσε ποτέ τo κορμί μου... Ίσως ή άγαπημένη μου, κρατώντας τήν ύποσχεσι της, ήταν πάντα κοντά μου κι' άπομακρυνε τίς σφαίρες... Μά μου φαίνεται πώς τo παράκαλα άπόψε με τίς θλιβερές αυτές διηγήσεις. Έμπρός!... Άς γλεντήσουμε... Λίγη ευνθμία, διάβολε, γιατί οί Γερμανοί σπάνια μάς δίνουν στιγμές ήσυχίας...

Μά άδικα ο διοικητής μας έπαυσε άλλέγρο ύφρος... Κι' αυτός και μέγ, νιώθουμε ένα παράξενο σφιξίμο στην ψυχή, χωρίς να μπορούμε να εξηγήσουμε τήν αιτία τού...

Έξαφνα, εκεί πού τρώγαμε τo δεύτερο πιάτο φαγιού και τo ποτίσαμε με γερές ποτηρές κρασιού, πού ήταν πλιτάσιμο αναπάντεχο κι' αυτό, λησιμονημένο σε κάποια άποθήκη τού κοντινού έρμιου χωριού, ο συνταγματάρχης έννοιωσε μια άνατριχίλα στο κορμί του, χλώμιασε και γουίζοντας σε μένα, μού είπε με φωνή παράξενη:

—Καίμενε Σερδέν, δέν κλείνει μία στιγμή τo παραθύρο;
—Μά, συνταγματάρχα μου, τώκλεισα με τά χέρια μου, ο ίδιος, πουν καθήσομε για φαγιού, τού άπάντησα. Τράβηξα μάλιστα και τήν κουνιέρα μπροστά του και για τo κρύο και για να μη φαίνεται τo φως άπ' τά έσθρικά χαρμάνιατα...

—Περίεργο! Μουράχεται στην πλάτη κατάψυχρος άέρας άπ' τήν πλευρά αυτή... Έτσι δέν είνε, γιατρέ;
—Μά... δέν καταλαβαίνω τέτοιο πράγμα, είπε ο γιατρός Μορλιέ με άπορία...

Κι' έχω όμως κι' ο Μπρεζώ συμφωνήσαμε με τόν Μορλιέ. Δέν φυσούσε καθόλου.

—Περίεργο!... είπε πάλι ο συνταγματάρχης. Έδω πού κάθο-

μαι έχω, φυσάει ένα ρεύμα άναπόφορο...

Ήμιον έτοιμος να προσφέρω τή θέσι μου στο διοικητή μου, μά κάτι σάν τριξίμο σκουριασμένου σιδερικού μάς έφερε ρίγος στο κορμί και μάς έκανε και τούς τέσσερες να κυττάζουμε πρós τo ταβάνι...

Τέσσερα πελώρια και χοντρά ταβανόξυλα στήριζαν τή στέγη τού μύλου... Και στο σημείο άκριβώς πού διασταυρωνόντουσαν τά ξύλα αυτά, στη μέση δηλαδή τού δωματίου, άπάνω άπ' τά κεφάλια μας, ήταν κρεμασμένο με μία μισοαγαπημένη άπ' τή σκουριά χοντρή άλυσσίδα, ένα τεράστιο σιδερένιο άγκίστρι βιτσίσιου, άπό αυτά πού ζυγίζουν τά μεγάλα σακιά τών άλεσμάτων στούς μύλους.

Τo άγκίστρι αυτό θάχε βάρος άπάνω άπό δέκα όκάδες, και σ' αυτό όλοι μας, σάν συνεννοημένοι άπό πριν, στριξίσαμε τά τρομαγμένα μάτια μας... Ήσυχία άπόλυτη βασίλευε... 'Ο φοβερός όγκος τού σιδερικού, έντελώς άκίνητος, βρισκόταν πάντα στη συνηθισμένη του θέσι... Κυτταχθήκαμε πάλι παράξενα μεταξύ μας κι' ο γιατρός Μορλιέ, κατεβάζοντας ένα γεμάτο ποτήρι κρασιού μονοκορμού, σκούπισε τά μουστάκια του γελώντας και κοροϊδεύοντας:

—Άχ! αυτά τά άναθεματισμένα νεύρα τί κάνουν! φώναζε. 'Οταν ξεκουρνίζονται, κατανοούμε σάν γάτες πού τίς φαντίζουν σαν νευρόσταστα... Κοιράγιο, παιδιά... Πήτε γερά και μη φοβόστε χάρο...

Ή χαροπή φωνή του ξεδιάλυσε τo σύννεφο τής άγωνίας πού μάς πλάκωνε τήν ψυχή... Ή ευνθμία χειράρχισε πάλι στην παρέα μας και τo κρασί έτρεχε σάν αυλάκι στα λαργύγια μας.

Άναψαμε άλλος πιάτο, άλλος τοιγάρο και καπνίζοντας σάν φουγάρα, με τά άμπέχωνα μάς ξεκουμτώα άπ' τή ζέση και τά ζωνάρια ξεσαφισμένα άπ' τo φαί και τo ποτό, άκούγαμε με προσοχή πότε τόν ένα και πότε τόν άλλο να λέν διάφορες ιστοριοούλες και έπεισόδια τής ζωής τους, γελώντας όλοι με χάχανα, σάν παιδιά, κάθε φορά πού λεγόταν κανένα ανέκδοτο γερά άλατισμένο.

Έξαφνα ο διοικητής μας σηκώθηκε όλόρθος, κατακίτρινος σάν πτώμα, και ή φωνή του πού αντίλαλησε στις ψυχές μας άλλόκοτα, σάν άπαισιο ούλοισμα, άκούστηκε στεργνή και ξερη:

—Βρέ παιδιά, κρυώνω, σάς λέω...

Άπό κάπου μπαίνει ή παγωμένη πνοή τής χιονισμένης νύχτας και μού ταραζει τo πετάκι άπ' τήν άνατριχίλα... Κάτσε στη θέσι μου, Μορλιέ, και θά με πιστέψης. Άν δέν τριγυρίζει κοντά μου άπόψε ή ψυχή τής γυναίκας μου, τότε άπό κάπου φυσάει.

Μία κάλμα παράξενη άπλώθηκε άπάνω μας... Τά γέλια πάψανε κι' ή φωνή κόπλισαν στα λαργύγια μας... 'Ο Μορλιέ άλλαξε θέσι με τόν διοικητή μας, μά στενωγορημένος γιατί άναγκαζόταν να τόν βγάη ψεύτη για δεύτερη φορά, μά βεβαίωσε ότι δέν καταλάβαινε τίποτα, κανένα ρεύμα άέρα. 'Όλοι μας τότε, ο ένας ύστερ' άπό τόν άλλο, καθήσαμε στη θέσι τού διοικητού. Μά άναγκαστήκαμε να συμφωνήσουμε με τόν γιατρό. Δέν φυσούσε άπό πουθενά.

Ξανακαθήσαμε πάλι στις θέσεις μας, κυττάζοντας όλοι κατάματα τόν διοικητή μας... Στα μάτια μας ύπηρχε μία εύλαδικη συμπάθεια γι' αυτόν, πού κατά τήν γνώμη όλων μας δέν ήταν και τόσο στα καλά του τή βραδεία εκείνη... Μελανιασμένος ο διοικητής, έξακολουθούσε να τρέμη. Τά σαρόνια του χτυπούσαν άπό κάποιον μυστηριώδες και μη άντιληπτό σε μάς κρύο.

Έξαφνα σηκώθηκε άτόμομα άπ' τή θέσι του, άναποδογυρίζοντας τήν καρέλα του, και τράβηξε κατά τόν τοίχο πού βρισκόταν ή μανδύα τού... Τήν ξεκρέμασε νευρικά και έτοιμάστηκε να τή φορέση...

Μά εκείνη τή στιγμή ένας φοβερός κρότος τράνταξε τόν μύλο όλόκληρο... Άσβέστες πέσανε με δύναμη στα μούτρα μας και σκόνη άφθονη, σάν σύννεφο πυκνή, μάς έκρυψε όλους, τόν ένα άπ' τόν άλλο.

Κερωμένοι άπ' τήν τρομάρα τήν άξαφνη, πού χτύπησε τά άποκαμωμένα νεύρα μας, κερωθήκαμε για πολλήν ώρα, άκίνητοι στις θέσεις ποίτηνε να βρεθείμε τή στιγμή ένειν...

Κι' όταν κατακάθησε ή σκόνη και ξαναβρήκαμε τήν ψυχραιμία μας, είδαμε με κατάπληξη πώς εκεί άκριβώς πού ήταν ή θέσι τού διοικητή μας, ύπηρχε μία μαύρη πελώρια τρύπα, καμωμένη άπ' τo βιθύ σιδερένιο άγκίστρι τού ταβανιού, πούχε πέσει έξαφνα, κόβοντας τή σκουριασμένη του άλυσσίδα, κι' είχε σπάσει τά σανίδια τού πατώματος.

'Ο διοικητής μας έκανε τo σταυρό του. Ήταν κατάχλωμος. Τo χέρι του έτρεμε. Είχε γλυτώσει άπό φρικτό, άπαισιο θάνατο. Άν τo άγκίστρι έφευγε πάνω του, θά τού θρυπάλλιζε τo κρανίο!...

—Μ' έσωσε ή ψυχή τής γυναίκας μου! είπε και ξανασταυροκόπηθηκε...

Ο Θεάνθρωπος. (Σχέδιο φυλάσσομενον στο Μουσείο τού Λούβρου)